

այսօր քաղաք մի փոքր ժամանակ հան-
գրատ անելու:

Առ այժմ երկրում մնացել են գրեթե
միայն հայ, առերևույթ երկրի ժողովուրդները,
նրանք էլ, ի հարկէ, կոտորակված քրեական
ու թիւրքեր էլ տեղ տեղ կան թաքնված
լուծներում, որոնք երբեմն ցած են իջնում
լուծներէլ և խաղաղ բնակչութեան վրայ
յարձակվում. այդ պատճառով հետաքրքր-
աւանակներ մէջ բնակչութեան այնչափ էլ վրա-
տանդիլ չէ: Անցեալ շաբթուս քաղաքացի
ու ժողովուրդներէլ մին, Աւետ, իր որդու
և չորս ուրիշ ընկերներին հետ Արագած
գետում իրանց անձնական գործերի համար,
բայց սպանվում են անհնկալ յարձա-
կումով:

Հայ գիւղերէլ մնացած բնակչութեան
առ անհաւա և սպառնալի են իրանց աւերված
գիւղերում և հիւսում են իրանց իրաւաբար-
ժական պարագայները, թէ և շատ-շա-
տերին պակասում են անասուններ, զգոթան,
սայլ և ուրիշ գործիքներ: Գիւղերէլ երե-
րէլ հեռանալիս թողի են մասնաւոր խո-
րուզում մեծ քանակութեամբ եղներ, գոմէշ
ու շիւղեր և ուրիշ անասուններ, որոնք եթէ
խնայել կերպով բաժանվին թաղանթով գիւ-
ղացիներէլ վրայ, նրանց անասունները բա-
ւական կը բարեբաղին մանկուկ է, որ լի-
նէր մի յանձնաժողով այդ կարգադրութեանը
անելու և չը թողնուի, որ օւսեցը միայն
օգտվի ի վնաս տկարին իսկ թէ օվ է հոգս
տանկու, կամ օվ, որ բազումը պիտի աշ-
խատի այն ընտանիքներին համար, որ իրանց
արեւելք պիտի վաթէ, չը, հնէ և ուրիշ
աշխատութեանը պիտի կատարէ, որոնք
մէջ գործող բազում, այդ մարդը ընաւ չի
մնացել, թէ և տիւ Մ. Տիգրանեանի նախա-
ձեռնութեամբ կարգվի է մի կանանց միու-
թեամբ պատրաստվող վնասվածներին օգնու-
թեան հասցնելու նպատակով և որոշել է առ
այժմ մի թէյարան բաց անել քաղաքում,
նրանից ստացած օգուտը այդ ու վրաւոր-
վածներին դարձնելու գործին յանձնելու
համար. շատով բաց անելու է նաև մի հի-
ւանդանոց, բայց միթէ այդ բաւական է:

Մի շաբթ առաջ վան է եկել Սիրական
Տիգրանեան և իբրև խորհրդական օգնում է
Արամին, իսկ երէկ էլ հասաւ Սահակ ար-
քեպ. Այվաթեան, իբրև ներկայացուցիչ վեհ.
Հայրապետի. սրբազանի պաշտօնը լինելու
է անշուշտ ազգային ներքին կենսակազմ
մասերէլ Այս մասին աւելի մանրամասն
տեղեկութեան կը գրեմ յաջորդ անգամ:
Սրբազանի հետ եկել են նաև Սերաբիական
Օգնութեան կողմէլ բժշկներ և ֆէլիչ-
չէրներ—բժ. Թաշեան և ընկերները—հի-
ւանդանոցներ և վրաւորներն պէտք եղած
օգնութեանը անելու նպատակով: արդէն Ժո-
ղովրդի մէջ ճարակում են տիֆ և ուրիշ
տեսակ հիւանդութիւններ, իսկ մասնակներ
մէջ կարմրուկ, օւստեր և բժշկական օգնու-
թեան կարիքը խնայ մեծ է: Մտրակ

ՀԱՄԱԵՒԱՐԿԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԱՐՁՐԱԿԱՅԻՆ ԲԵՍԱԿԻՊՑ
(Պետ. Հնո. Գործ.)
30 մայիսի

ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ.— Բարձրագոյն րեակիւտ,
արված մինիստրներէլ խորհրդի նախագահ
ստատոսակերտը Գործընկերին անունով:

Ի վան Լուգիւնովիչ.
Հայրենի երկրէլ բոլոր ծայրերէլ Ինձ
դիմուկներ են լինում, որոնք վկայում
են, թէ ուսու մարդիկ բուռն կերպով
ձգտում են նուրիւր իրանց ոյժերը

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԱՍՏԵՐԻ ՄԵՋ

Մարտէլ ժէլիս, գիտութեան ձեւարանի
անդամը, նստած էր իր գրասենեակում իր
հին տանը, մի խաղաղ փոքրիկ փողոցի
վրայ, իր գրասենեակի մօտ, և լուծում էր
Սէլինա մօրթակի մասին գրած իր աշխա-
տութեան 863-երորդ և վերջին յօդուածը,
որով պիտի ապացուցաներ, թէ իրեն ժո-
րպանը մեր փոքրիկ երկրային մարմին
միջոցառում պիտի երևայ 2024 թվ. մարտի
6-ին, երբ ներս մտաւ իր պառաւ անտե-
սուհի Մարիետտը՝ առանց դուռը բացելու
լու, ինչպէս սովոր էր միշտ անել: Նա բո-
լորովին դուրսը կարգած էր երեւում և ա-
ղաղակից:

— Պարոն, պարոն
Պարոն ժէլիսն դուրսը այն կողմը դարձ-
րեց և անհոգորն ասաց:
— Ինչ ես ուզում, Մարիետտ:
Պարոն, գերմանացիները Շարունում են:
— Օ՛հ, — ասաց պ. ժէլիսն մտաբար — և
երեսը դարձրեց դէպի ետ ստիպուկով:
— Եւ երկու ժամից յետոյ նրանք այս-
տեղ կը լինեն: Նրանք այնպէս արագ են ա-
ռաջանում, ինչպէս ստաման ինքը:
ժէլիսն դարձաւ խորատակիւր էր իր
հարշիւներէլ մէջ: Մարիետտը սերկի պէս
զոզում էր:
— Բայց, պարոն, առաւօտից սկսած թըն-
գանութեան ձայնը չի լսել:
— Թնդանութեամբ, — ասաց ժէլիսն անու-
շաղիւր: — Ես դրանց մասին մտածելու ժամա-
նակ չեմ ունեցել:

զօրքի պիտոյնները հայթայթելու
գործին:

Ժողովրդական այդ միաբանութեան
մէջ Սո անասան հաւատ էմ տեսնում
փայլուն ապագայի նկատմամբ:

Ձգձգվող պատերազմը պահանջում է
ոյժերի նոր յարուսեա: Սակայն առող
գիտութեանը յարմարութեանը մէջ
և պատերազմական բաղդի անխուսա-
փելի փոփոխականութեան հետ միա-
ժամանակ ամրանում է մեր սրտերում
վճռականութիւն՝ վարելու կուրծ մինչև,
Աստուծոյ ողորմութեամբ, որու զէն-
քի լինակատար յարթմանը: Թշնամին
պէտք է ընկձիլ: մինչև այդ՝ հարտու-
թիւն չէ կարող լինել:

Հաստատ հաւատալով Ռուսաստա-
նի անսպառ ոյժերին, Սո սպասում համ
կառավարական և հասարակական հաս-
տատութիւնները, ուսանական արդիւ-
նաբերութիւնից և հայրենիքի բոլոր
հաւատարմի գաւառներէլ — առանց
հայեացքներէլ ու դիրքի խորութեան —
միաբան, համերաշխ աշխատանք մեր
քաղաքի զօրքի կարիքներէլ համար:
Այդ՝ այսուհետև համաժողովրդական
միաբան խնդրի վրայ պէտք է կենտրո-
նանան միացած ու իր միաբանութեամբ
անյողթիւր Ռուսաստանի բոլոր խո-
հերն ու մտածունքները:

Հաստատելով զօրքի պիտոյնները
նորաւու հարցերի համար առանձին
յանձնաժողով օրէնսդրական հաստա-
տութիւններէլ անդամների և արդիւնա-
բերութեան ներկայացուցիչներէլ մաս-
նակցութեամբ, Սո անհրաժեշտ եմ
գտնում մօտեցնել նաև օրէնսդրական
հաստատութիւններէլ գումարման Ժա-
մանակը, որպէսզի կարելի լինի լսել
ուսու երկրի ձայնը:

Նախորդելով այդ պատճառով Պե-
տական Մարտիչի և Պետական Գումա-
նի գրադուռները վերակելը ոչ ուշ
այս տարվոյ օգոտոս ամսից, Սո յանձ-
նարարում եմ մինիստրներէլ խորհրդի
մշակել իմ ցուցումներով յայն օրի-
նադէրը, որ հանդէս են բերել պա-
տերազմական ժամանակի պահանջները:
Իսկական իրա ներքին կայարանակ Մե-
ծութեան սեփական ձեռքով մակարարւած է
ՆԻԿՈԼԱՅ
Գերազոյն Ջօրաբանատ. վրան
14 յունիսի 1915 թ.

ՌՈՒՍ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍ-ԱՌՍԵ- ՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

(Պետ. Հնո. Գործ.)
16 յունիսի

ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ.— Պաշտօնական Գերազոյն
Ջօրաբանատարի շտաբի կողմից:

Շալիչի շրջանում մենք վանեցինք
գերմանացիներէլ թոյլ յարձակումները:
Նձմանի և Նարէվի ռազմաճակատ-
ներում և Վիլյայի ձախ արվում լուռ-
թիւն է:

Թշնամու խոշոր ոյժեր շարունակում
են առաջանալ գէպի հարաւարեւմտեան
Բուգի և Վէլյորթա գետի միջև ընկած
գործակալները: Տօմարովի շրջանում մեր
յետապահ զօրամասերը յունիսի 14-ին
և 15-ին վանեցին գերմանացիներէլ

— Այո, երբ դուք զբաղվում էք ձեր
թանաջանքով, այն ժամանակ եթէ արեւն
անգամ դադարէր երկրի շուրջը պտտուելը,
դուք դարձաւ չէիք նկատել Բայց ես ձեզ
պէս չեմ, պարոն. ես կին եմ, և ասում են,
որ այդ առաջակները գէպի կանայք էլ ոչ
մի յարգանք չեն տածում:

Ժէլիսն գիտարարում կարողացաւ իր
ժպիտը զսպի, երբ իշուց իր պառաւ տըն-
տեսուհու անսովոր տեղեկութիւնը:
— Նո, ասա տեսնե՞ք ինչ ես ուզում,
Մարիետտ:
— Ես ուզում եմ, որ փախչե՞ք, ինչպէս
բոլոր մարդիկ են փախչում: Երկու ժամ
յետոյ քաղաքի մէջ ոչ չի լինի բացի
անպիտաններից և խնդադաններից:

— Լաւ, Մարիետտ, ինձ խնդադան հա-
մարիւր և ինքը փախչել, եթէ կամենում ես
քեզ չեմ արգելում: Աշտուրութիւն:
— Բայց եթէ, նրանք ձեզ սպանեն:
— Կաշխատեմ զգուշանալ Բայց ին-
չու պիտի սպանեն ինձ: Գնա, Մարիետտ,
և թող հանգիստ իմ գործիս նայեմ:
Մարիետտը ուսերը վեր բարձր և դուրս
եկաւ: Պ. ժէլիսն վերադարձաւ իր հարիւ-
ներին Թնդանութիւն հիւսն քաղաքի հէց
մօտէլ էր զորդուէր: Գնակները տանիքներէլ
վրայ էին դրվում: Ժէլիսն, որ վերջ ասա-
ղիւրի մէջ էր թափառում, ուղարկութիւն չէր
զարձնում դրանց վրայ: Նա ուղարկութիւն
չէր դարձրեց նաև այն բանի վրայ, որ երա-
ջութեան ձայնը բանի և տխուր էր հըն-
չում, երբ նա անցաւ պատուհանի տակից,
քանի որ դրա ձայնը խառնվում էր դուր-
վող թնդանութեանը զորքերին:

կատարի յարձակումները:

Ինչո՞ւսի վրայ թշնամու զօրքը, ու-
ժեղացած գերմանական նոր զօրա-
խմբերով, ամենայնամառ յարձակու-
մներով Բուգիչէվիցա-Մարտիչով գորա-
ճակատում ձգտում էր իրարանցում
ձգել մեր նահանջի մէջ, որ տեղի է
ունենում գէպի Գնիլայա Լիպա,
բայց կրկնով անհաջի կորուստներ՝ ոչ
մի աղոթութեան չը հասաւ:

ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ.— Ստոր յայտն է, որ սեր-
բական զօրանակաւ կողմէլ էին ուղարկ-
ված գերմանական 2 զիվիլիա իտալիայի
զէմ մեկնած աւստրիական զօրքերին փո-
խարկելու համար: Սակայն գերման Լին-
ցէնզիլի զօրքի ծանր անջողութիւնները
ժուրաջօրի մօտ տարիցից թշնամու այդ
նոր գերմանական զիվիլիաները, որոնք ար-
դէն գտնվում էին Սերբիայի ճանապարհին,
չըջել գէպի Ինչո՞ւսի, ուր նրանք առանց ա-
ռանձին աշտուրութեան մասնակցիցից ժու-
րաջօրի մօտ յունիսի 11—14-ին տեղի ունե-
ցած կռիւններին:

ՓՐԱՆ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳՈ- ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

(Պետ. Հնո. Գործ.)
15 յունիսի

ԼՕՆԴՈՆ.— Մամուլի բերթոն յայտնում է,
որ Վիլյորթա-Նիւրա լճի արևմտեան ա-
փում գտնվող գերմանական ռազմափորձը
ենթարկվեց բրիտանական զօրքերի յարձակ-
ման Ջօրքերը վերադարձան, ոչնչակերպով
նահանգիցուց, անթիլ հեռադրի կայանի և
շատ նաւակներ: Անգլիացիք ձեռք են ձգել
նաև մի դաշտային թնդանութիւն, շատ հրացան-
ներ և ոչնչացրին 2 գնդակացիներ:

ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ.— Գնեհարկ Բոտայի զօրա-
մասը գրաւեց Օտտիվարանգոն, Օկանիան-
դէն և Վատերբերգը: Արշաւանքը շարունակ-
վում է:

ՊԱՐԻՋ.— Պաշտօնական հաղորդագրու-
թիւն:
Օրն անցաւ համեմատաբար հանգիստ՝
ամբողջ զօրանակառուէ:

Սուշից գէպի հիւսիս, Նէվիլի և Բօտ-
կլէնտերի մօտ, տեղի էր ունենում թնդա-
նօթածութիւն երկու կողմից:

Ուալի և Էնի միջև շարունակվեց մեզ հա-
մար աշող թնդանօթային կռիւ:

Արգոնիում, Մառան ալ արվում և Կօլօնի
խրամաններէլ մօտ թշնամի երկվայ դի-
շերային պարտութիւններից յետոյ իր յար-
ձակումները չը վերսկսեց:

Յունիսի 14-ի առաւօտեան մեր աէր-
պլանները մինը 8 ուսեր նստեց ցէպէլ-
լիններէլ արձի վրայ Ֆրիդրիխսմիթիում
աշող հեռանցներով: Գործիքը կանգ առ-
նելու ստիպեց օգգագային ինչի վերադար-
ձին, բայց նրան աշողից այդ անկ շէլցա-
րական հողի վրայ, Բէլլենֆէլդէնի մօտ:

ԿԱՀԻՐԷ.— Ուղանդից եկողները պատ-
մում են, որ անգլիական ռազմական զօր-
ժողութիւնները գերմանական Արևելեան
Աֆրիկայում ընթանում են բաւարար:

Պ Ր Ա Վ Ի Վ Ր Ա

(Պետ. Հնո. Գործ.)
15 յունիսի

ԼՕՆԴՈՆ.— Անգլիական Երկրորդ մեծ
շոգնաւը Իրանդական ծովում պայթել է
սկանից: Նաւաստիներն ազատվել են:

Լիվիպուրի ճլօցէնա՞ շոգնաւը գերմա-
նական սուզանաւոր ձեռքով շրտակուցել է
Իրանդիայի արիւրի մօտ: Նաւաստիներն ա-
զատվել են:

Անգլիական Երամֆրէլայէր շոգնաւը ա-
կանից պայթել է Սալտի մօտ: Նաւաստի-
ներն ազատվել են:

Յանկարծ նա լսեց, որ դրսի մեծ դուռը
բաղնիցին այնպէս ուժգին, որ նա կարծեց,
թէ դա փրված կը լինի: Նա ինչու ասա-
նաւորներէլ, բանային դարձրեց մեծ կող-
պէլի մէջ և իրան երես առ երես կանգ-
նած տեսաւ զգերմանացի զինուորների դի-
մաց, որոնց առաջնորդում էր մի տանտա-
պետ:

— Ուր է օֆիցերն:
— Ինչ օֆիցերը:
— Ինչ օֆիցերը, որ այնտեղ թաքնվի է:
Պարոն ժէլիսն, որ գիտէր գերմաներէն,
ինչպէս նաև իրա եւրօպական լիւթները,
պատասխանեց, որ իր մօտ թաքնած օֆի-
ցերը չը կայ, և կամենում էր դուռը փա-
կել: Սակայն տանտապետը նրան զէն հրեց,
այնպէս որ նա քիչ մնաց ընկէր, և իր
զինուորներէլ հետ միասին մտաւ նախասե-
նակը:

— Մենք այս տունը պիտի խուրափեցնե՞ք:
— Խուրափեցնե՞ք, — շէլցաց պ. ժէլիսն,
որ գտնւմ էր, թէ ինքը կորցնում է իր հա-
շիւների թիւը: — Բօլոր բանակները դուք
կը դանդեք խոհանոցում: Խուրափեցնե՞ք տա-
նը, բայց թողե՞ք, որ ես իմ գործս շարու-
նակեմ, ինչպէս եմ:

Նա գնաց իր գրասենեակը և շարունակեց
գրել իր թերթը և առաւօտակի վրայ, մին-
չայն ժամանակ, երբ գերմանացի զինուոր-
ները խուրափում էին նրա ընկալարանը:
Նա մինչև անգամ չը լսեց արտաքուր ձայնը,
որին հետանց երկրորդը: Բայց յանկարծ նա
իր քօնիքի մօտ զգաց մի պաղ ու սուր
բան նա փորձեց այդ կողմը նայել: Տա-
նակալը հրացանի փողը բռնել էր նրա ճա-
կարի գէմ:

ՀԱՄԱԵՒՐՊԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾՈՒՐՁԸ

(Պետ. Հնո. Գործ.)
16 յունիսի

ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ.— Գերազոյն Ջօրաբանատ-
արի վրանից վերադարձան մինիստրներէլ
խորհրդի նախագահը և մինիստրները:
ՍՕԿՉՈՒՄ.— Շէլցական նախկին մինիստր
Ստատիքը Հարաւային Շէլցիայում ճառար-
տասանեց, որը մէջ ընդգծեց, որ Շէլցիան
ոչ մի դէպքում չէ պատաստվում որք դը-
նել արկածախնդրութեան քաղաքականու-
թեան ճանապարհի վրայ: Շէլցիանը չը
պէտք է կողմնապահ վերաբերուի գէպի
կառող կողմերէլ մէկն ու մէկը, բայց
կառօններից նրանք, որոնք ձգտում են վը-
նասել շէլցական շահերին, շէլցիանը կը
դարձնեն իրանց թշնամի: Շէլց. ժողովուրդը
չը երես է դարձնում պատերազմից, բայց
կը կատարէ իր պարտականութիւնը, եթէ
գործը հանէ մեր ինքնուրոյնութեան և մեր
կենսական զերաշոյն շահերին: Ուրիշ ոչ մի
բանի համար մենք չենք կամենում գոնի
մեր հայրենակիցներէլ կենսաբն:

ՌՈՒՍԱԿՐԵՍ.— Կայացաւ ակտիվ միջա-
մտութեան և կառուարական լրկայի կազ-
մակերպած միախնդը Աւելի քան 10,000
մարդու ներկայութեամբ հանգչս եկան մի
շաբթ հեռուորներ, որոնք իրանց ճառերում
յարանեցին, թէ երկրից պահանջում է իրա-
կանացի ազգային իրէպը: Պրօֆ. Կանտա-
կուզէնը մի ժիշկ այցեց սասց, Ռուսաստ-
անը անըպիթիլ է, որովհետև նա ունի
ոյժերի անսպառ քանակութիւն: Յաղթու-
թիւնը վաղ թէ ուշ քառակ համաձայնու-
թեան կողմէլ է:

ՍՕԿՉՈՒՄ.— Բերլինից տեղեկացնում են,
որ Ժօրվէրտը դադարեցված է ցնոր կար-
գադրութիւն:

Բոլգարական նախկին ղեկավար Մարկովին
արված են գերմանական կայսրի կողմից
գտնանքը առաջին աստիճանի Կարմիր Ար-
ժօնի շքանշանի համար:

Բերլինի օւսանողները հրավառութիւն են
սարքել ի պատիւ Բերլինում գտնվող շէլ-
ցական թաղանոց, որ միկնում է Շէլցիան:
Պրօֆ. Կանտալուզէնը հաղորդում է,
որ գերմանական պետական կանցլերը և
արտաքին գործերի մինիստրը մեկնել են
Վիէննա ճննելու այն միջոցները, որոնք
կարող են արգելք լինել երբեք համաձայ-
նութեան և բաղանեան տէրութիւնների
միջև կատարվող բանակցութիւնների աշո-
րկութեան:

ԼՕՆԴՈՆ.— Համայնքների պալատը միա-
ձայն ընդունեց զօրքին ռազմաթիւրը հայ-
թայթելու մասին կազմված օրինագիծը, ո-
րին առանձնապէս նպատակեցին արեւելիսի-
ոնիստների ներկայացուցիչները:

ՀՈՍՏ.— Սայանքան միջինց զլլուսոր
զօրաբանակը Գնացքի մեկնելու ժամանակ
ամբողջ ցնծութեամբ ողջունում էր Սայանք-
ային:

ՊԱՐԻՋ.— Պաշտօնական այցելեց Էն և Բէյն
ըշնաններում գտնվող զօրքերին, դիտեց
զօրքերի կացարանները և ժամանակաւոր
հիւանդանոցները: Նախագահը վերադարձաւ
Ֆրիլ վրայով, ուր դեռեց սանիտարական
կազմակերպութիւնները:

ԱՅՆ ԵՒ ԱՅՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(

